

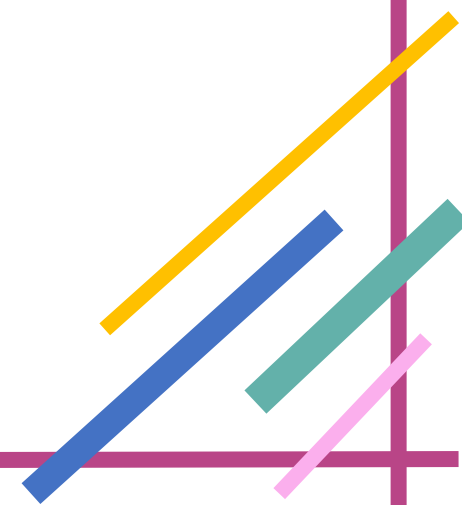
Sodros ir VLK vaidmuo PSD sistemoje: bendradarbiavimo gairės, iššūkiai ir galimybės

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos

Panevėžio skyriaus direktorius

Lauras Jagminas

2024-12-10

Keletas istorinių faktų

- Socialinis draudimas Lietuvoje savo istoriją skaičiuoja nuo 1926 m. kovo 23 d., kai tuometinis prezidentas A. Stulginskis paskelbė Vyriausiosios socialinio draudimo valdybos įstatymą.
- Ligonių kasos Lietuvoje pradėtos steigti 1928 m. pabaigoje. Ligonių kasų įstatymas numatė, kad ligos draudimu draudžiami visi, kurie tarnauja valstybei, savivaldybėms ar privatiems asmenims bei jų šeimų nariai.
- Tuo metu buvo 141 375 apdraustųjų (77 504 kasų nariai ir 63 871 jų šeimų narys). Tai tesudarė 3–4% šalies gyventojų.

Darni dviejų institucijų sąveika šiandien

„Bendradarbiavimas yra kaip gerai suderintas laikrodžio mechanizmas – kiekviena dalis veikia tiksliai ir kartu sukuria rezultatą“.

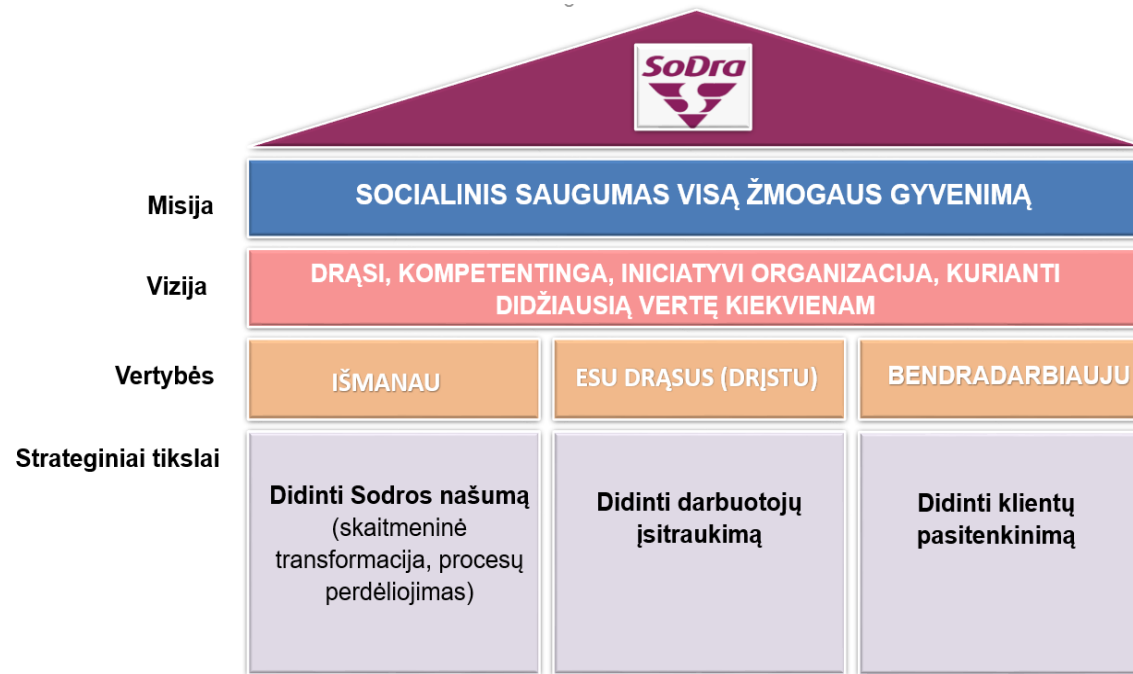

„Sodra“ ir VLK – pagrindiniai sraigtai PSD sistemoje

- Pagrindinė jungiamoji grandis – klientas.
- Dėmesys ir resursai nukreipiami į kiekvieną visuomenės narį, jam sukuriama pridėtinę vertę ir naudas.

Dvi institucijos – vieningas požiūris

Misija

Valstybinė ligonių kasa – sveikųjų ir sergančiųjų garantas – užtikrina apdraustųjų sveikatos priežiūrą, kompensuodama jos išlaidas, skaidriai ir efektyviai naudodama lėšas.

Vizija

Ligonių kasos – patikimos, atviros pokyčiams, profesionaliu darbu užtikrina sveikatos sistemos finansinį tvarumą, kad kiekvienas žmogus jaustųsi saugus ir galėtų naudotis privalomojo sveikatos draudimo teikiamomis galimybėmis.

Vertybės

Atvirumas

Bendradarbiavimas

Atsakomybė

Vieno skambučio paslauga – nauda visoms trimis pusėms

- Nuo 2023 m. rugsėjo mėn. pradėjo veikti VLK ir „Sodros“ specialistų įdiegta bendra vieno skambučio paslauga. Paslauga teikiama gyventojams, kurie skambina šių įstaigų konsultacijų telefono numeriais.
- Ši funkcionali skambučio perjungimo paslauga ne tik taupo gyventojų laiką, bet ir suteikia galimybę gauti kompleksinę paslaugą iš abiejų institucijų vienu skambučiu.
- Kasdien ligonių kasų gyventojus konsultuojantys specialistai sulaukia apie 500 skambučių įvairiausiais klausimais.
- „Sodros“ informacijos centro konsultantai kasdien aptarnauja – suteikia informaciją ir konsultacijas – maždaug 4 tūkst. klientų

Svarus indėlis valstybei

	Valstybės biudžetas pajamos	Sodros fondas pajamos	VLK fondas Pajamos/
2025 m. projektas	17,98 mlrd. eurų pajamos	8,64 mlrd. eurų pajamos	3,94 mlrd. eurų pajamos
Darbuotojų skaičius	-	3 300	≈ 460
	23 mlrd. eurų išlaidos <u>-5,02 mlrd.</u>	sąnaudos 7,9 mlrd. eurų, <u>+739,5 mln.</u>	sąnaudos 3,94 mlrd. eurų, iš jų: <u>2,77 mlrd.</u> skirta asmens sveikatos priežiūros paslaugoms, <u>710 mln.</u> vaistams.

Iškalbinga statistika

Pirmą kartą PSDF biudžetas buvo patvirtintas 1997 m.

Nuo tada jis padidėjo **9 kartus** – nuo **379 mln. Eur** 1997 m. iki **3,5 mlrd. Eur** 2024 metais.

Nuo 2016 metų „Sodrai“ pradėjus administruoti PSD įmokas į Fondą*:

- priskaičiuota iš viso: 501 351 271 €;
- sumokėta, išieškota: 268 905 075 €;
- surinkimo santykis: 53,65%.

- Asmenų, savarankiškai besidraudžiančių PSD, skaičius iš viso nuo 2016 metų: **696 590**.
- Skolingų draudėjų skaičius: **198 907**.
- 2024 m. 3 ketv. priskaičiuojamos PSD įmokos: **112915**.

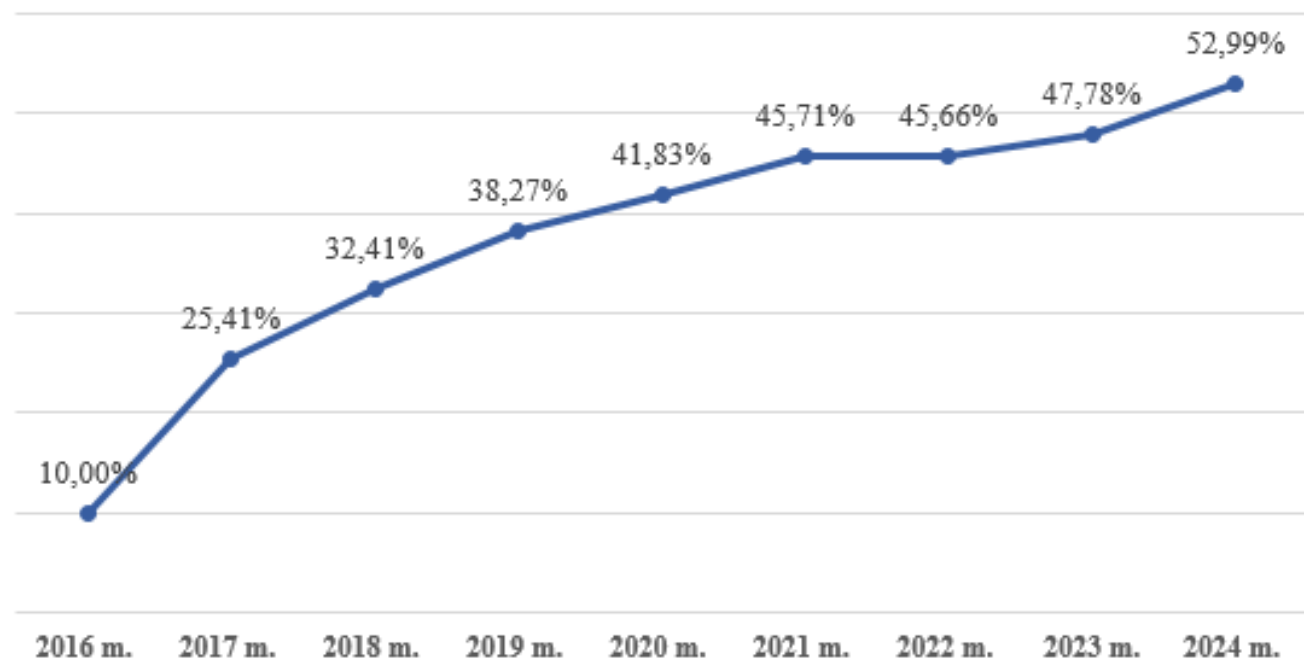
Vidutiniškai per mėn. priskaičiuojama apie (2024 m.)	5,89 mln. €	iš jų:	
		surenkama apie	3,87 mln. €
		išieškoma	1,54 mln. €
		sumoka patys	2,33 mln. €

Duomenys apie PSD skolas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriaus 2024 m. lapkričio 29 d. duomenimis:

- Didžiausia PSD skola – **4707,60** Eur (už laikotarpį nuo 2016-01-01 iki 2024-10-31).
- Skolingų draudėjų – **8295**.
- Jų bendra skola siekia **39 049 577,00** Eur.

Savarankiškai PSD besidraudžiančių asmenų PSD įmokų surinkimo analizė

Iššūkliai ir sritys, kurios galėtų būti tobulinamos:

- Didelė dalis besidraudžiančiųjų nemato esmės mokesčių mokėjimui;
- Kompiuterinių programų netobulumas;
- Duomenų apsaugos sistemos trūkumai.

Panevėžio skyriaus draudėjų apskaita. Skolingi draudėjai

Draudėjų skaičius	130 652	<i>(be savarankiškai besidraudžiančių PSD asmenų)</i>
Apdraustųjų skaičius	300 549	
Savarankiškai dirbančių asmenų	97 995	<i>santykis su visais draudėjais - 75 proc.</i>

	Nuo 0,01 € iki ∞	Nuo 0,01 iki 124,99 €	Nuo 125 € iki ∞
Skolingi draudėjai vnt.	30 700	16 745	13 955
Skolos suma €	28 070 791	517 038	27 553 753

*2024-10-01 duomenys

Neeilinė situacija karantino metu

- COVID-19 pandemijos metu, kol buvo paskelbta ekstremali situacija ir karantinas, savarankiškai dirbantys gyventojai turėjo teisę nemokėti einamųjų PSD įmokų. Net ir nemokėdami šių įmokų, jie galėjo gauti sveikatos priežiūros paslaugas.
- Nesumokėtas PSD įmokas už karantino laikotarpį reikėjo sumokėti per 2 metus nuo ekstremalios situacijos pabaigos dienos, tai yra iki 2024 m. balandžio 30 d.
- 2023 m. birželį skaičiuota 59 tūkst. skolininkų, bendra skolos suma siekė 12 mln. eurų.
- Imtasi sankcijų: skolininkai nedrausti privalomuoju sveikatos draudimu, negalėjo gauti nemokamų paslaugų. Nepadengus skolų – išieškojimo procesas.

Vengimo mokėti mokesčius priežastys

- Mokesčių moralės tyrimai (Daude ir kt. 2012) grindžiami prielaida, kad mokėti mokesčius skatina siekis būti sąžiningam valdžios ir kitų mokesčių mokėtojų atžvilgiu, taip pat pasitikėjimas valdžia. Ir priešingai, nesąžiningumas ar nepasitikėjimas valdžia sietinas su vengimu mokėti mokesčius.
- Tyrimo išvados (I. Maksvytienė ir D. Dapkus 2012) atskleidė, kad šalyse, kurių makroekonominiai rodikliai yra prastesni, mokesčių kultūros lygis yra žemesnis.
- Nustatyta, kad egzistuoja teigiamas ryšys tarp viešųjų gėrybių kokybės ir polinkio mokėti mokesčius. Ne mažiau svarbios ir socialinės normos, tokios kaip priklausymas tam tikrai socialinei grupei, valstybei, patriotinis nusiteikimas, tikėjimas teisingumu.

Policininkai ir plėšikai?

- Tyrimai rodo, kad santykis tarp mokesčių mokėtojų ir mokesčių surinkėjų, kurį galima apibūdinti kaip santykį tarp policininkų ir plėšikų, mokesčių surinkimo nepadedą užtikrinti.
- Sklandesnis mokesčių surinkimas būna tada, kai mokesčių mokėtojo ir jų gavėjo santykį galima prilyginti **kliento ir paslaugų teikėjo santykiui**.

Kas laukia? Kokios mūsų ateities perspektyvos?

„Sodros“ automatizacija ir jos naudos:

- greitesnis paslaugų teikimas;
- klientų duomenų analizė ir paslaugų, atitinkančių individualius klientų poreikius parinkimas;
- mažesnis procedūrinių klaidų skaičius;
- sustiprinta duomenų apsauga;
- vartotojui patogesnės elektroninės paslaugos.

Rezultatas: gerės paslaugų kokybė, augs klientų pasitenkinimas.

„Bendradarbiavimas nėra tik darbas kartu, tai gebėjimas pasiekti sinergiją“. Napoleon Hill

